

Datum : 14 september 2022
Onderwerp: Wet opleggen betalingsregeling door rechter
Contactpersoon: André Moerman

De Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSRA, Sociaal Werk Nederland) maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het concept wetsvoorstel opleggen betalingsregeling door rechter.

Het concept wetsvoorstel regelt dat de rechter een betalingsregeling kan opleggen wanneer het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de debiteur kan worden gevergd dat hij een verschuldigde geldsom in een keer betaalt en de schuldeiser niet onevenredig wordt benadeeld.

De LOSRA is voorstander van invoering van dit wetsvoorstel, maar wil tegelijkertijd een aanscherping die er voor moet zorgen dat de rechter een stok achter de deur blijft en niet een veel gebruikte route wordt om een (passende) betalingsregeling te krijgen.

De LOSRA heeft samen met het Lectoraat Schulden en Incasso van de Hogeschool Utrecht en Panteia in opdracht van het WODC onderzoek gedaan naar de wijze waarop de private markt invulling geeft aan het treffen van betalingsregelingen en welke mogelijkheden er zijn om het treffen van een haalbare betalingsregeling te stimuleren.¹ Uit het onderzoek komt naar voren dat een betalingsregeling geen vanzelfsprekendheid is en dat schuldeisers dit middel heel verschillend toepassen. De meeste schuldeisers zijn wel bereid tot het treffen van een regeling, maar de betalingstermijnen passen vaak niet in het budget. En er zijn schuldeisers die een betalingsregeling weigeren, ook wanneer de debiteur kan aantonen de rekening niet in een keer te kunnen betalen.

Voordelen wetsvoorstel

Dat de rechter een betalingsregeling kan opleggen heeft veel voordelen. Schuldeisers die niet bereid zijn een betalingsregeling te treffen, of alleen willen instemmen met onrealistische regelingen, kunnen door de rechter tot een (passende) betalingsregeling worden gedwongen. Daarmee worden hoge executiekosten voorkomen. Neem het volgende voorbeeld. De debiteur zou bij een oorspronkelijke vordering van € 600 met een door de rechter opgelegde betalingsregeling een totaalbedrag van € 1486,98 moeten betalen in plaats van € 2123,65.

¹ N. Jungmann, M. Linssen, A. Moerman, S. van Muiswinkel, R. Oomkens, [Betalingsregelingen, Bevorderen van haalbare betalingsregelingen bij private schuldeisers](#), Utrecht 2020.

De LOSR ziet het belang van het opleggen van de betalingsregeling ook bij huurschulden. Wanneer de rechter de huurovereenkomst vanwege een huurschuld heeft ontbonden, zijn verhuurders meestal nog wel bereid om een betalingsregeling te treffen. De praktijk laat echter zien dat de verhuurder met een ontruimvonnis in de hand, vaak een te hoge aflossing per maand wil hebben. Zo kan een alleenstaande met een minimumuitkering, rekening houdend met de beslagvrije voet, slechts € 54 per maand missen, maar dan wil de verhuurder bijvoorbeeld € 100 of € 150 per maand.

Randvoorwaarden

De rechter moet wel goed zicht hebben op de financiële situatie van de debiteur.

Het treffen van een betalingsregeling is bij een problematische schuldsituatie niet zinvol. Een schuldregeling is dan de aangewezen weg. De schuldenfunctionaris, die op termijn bij iedere rechtbank aanwezig is, zou dan ingeschakeld moeten worden.

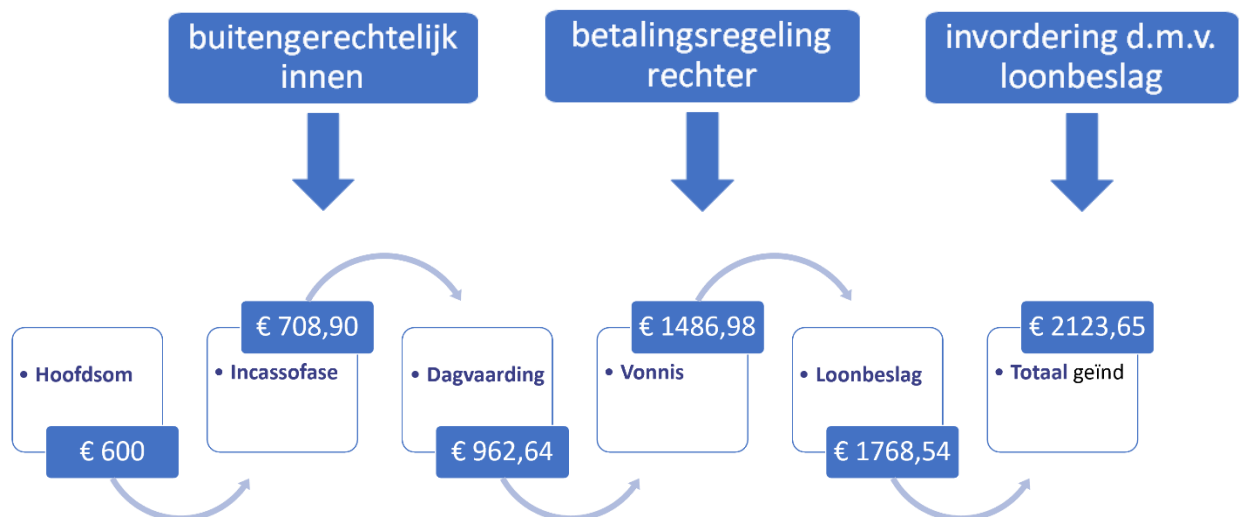
Ook voor de vaststelling van de hoogte van het termijnbedrag heeft de rechter informatie nodig.

De debiteur zal deze informatie via een inkomsten- en uitgavenformulier moeten aanleveren.

Echter in veel gevallen heeft de debiteur geen realistisch inzicht in zijn of haar financiële situatie en zal hij de financiële problematiek onderschatten. De wens om de situatie op te lossen leidt mogelijk tot overschatting van de financiële mogelijkheden. Is het maandtermijn te hoog en kan de debiteur na vonnis de regeling niet nakomen dan zal er alsnog beslag worden gelegd met alle kosten van dien. Mogelijk is het wettelijk zo te regelen dat de deurwaarder bij dagvaarding een inkomen- en vermogensonderzoek mag doen en de beslagvrije voet mag berekenen. Deze informatie kan de rechter dan gebruiken bij het opleggen van de betalingsregeling.

Stok achter de deur

De meeste debiteuren die gedagvaard worden zijn het inhoudelijk wel eens met de vordering, maar zijn niet in staat om de vordering in één keer te betalen. De LOSR vindt dat de mogelijkheid dat de rechter een betalingsregeling kan opleggen moet fungeren als stok achter de deur, als laatste redmiddel. Het wetsvoorstel zou moeten stimuleren dat er voldoende geprobeerd wordt om de vordering buitengerechtelijk te innen, om zo het onnodig oplopen van de kosten te voorkomen. Nog even het voorbeeld van de oplopende kosten: wordt het € 708,90 of € 1486,98?²

Wanneer de schuldeiser geen, of alleen een onrealistisch betalingsregeling wil, zou de gang naar de rechter ook voor rekening van de schuldeiser moeten komen.

² Wanneer bij de rechter om een betalingsregeling wordt gevraagd vindt er een extra zitting plaats om dit te bespreken, hetgeen betekent dat er ook extra kosten voor het salaris van de gemachtigde in rekening zal worden gebracht (in dit voorbeeld 1 punt € 124,-). Het vonnis hoeft echter niet aan de debiteur te worden betekend hetgeen kosten bespaart (in dit voorbeeld € 140,35).

De debiteur heeft weliswaar geen recht op een betalingsregeling, art. 6:29 BW blijft ongewijzigd, maar van de schuldeiser mag wel worden verwacht dat voldoende wordt geprobeerd om de vordering buitengerechtelijk te innen. De schuldeiser brengt hier immers ook incassokosten voor in rekening. De rechter kan bepalen dat de kosten voor te snel dagvaarden voor rekening van de schuldeiser blijven. Een mooi voorbeeld van een uitspraak waarbij de rechter oordeelt dat sprake is van hetodeloos maken van kosten betreft een verhuurder die wel een betalingsregeling wil treffen, maar pas nadat een vonnis is verkregen. De rechtbank Limburg oordeelt hierover als volgt:³

"Gedaagde partij voert verder het verweer dat het niet terecht is dat zij de proceskosten van eisende partij moet dragen. Dit verzwaart de schuld alleen maar. Gedaagde partij verwijst ook naar de e-mail van 4 december 2020 waarin de deurwaarder aangeeft geen regeling te kunnen treffen en vraagt om na vonniswijzing weer contact op te nemen. Eisende partij heeft in deze procedure aangegeven dat zij – weliswaar onder verband van vonnis – wel een regeling wil treffen. De kantonrechter is van oordeel dat eisende partij daarom eerst een regeling had kunnen treffen en pas bij het niet nakomen daarvan de gerechtelijke procedure moeten starten. Als de regeling wel goed was nagekomen, dan waren gedaagde partij de proceskosten bespaard, maar deze mogelijkheid is nu niet benut. De kantonrechter zal daarom de proceskosten compenseren. Dit houdt in dat iedere partij de eigen proceskosten draagt."

Een ander voorbeeld van uitspraak betreft een huurder die een maand huur door omstandigheden niet op tijd betalen en om een betalingsregeling vraagt. De verhuurder reageert hier niet op, stuurt aanmaningen en gaat over tot dagvaarding. De rechtbank Gelderland oordeelt als volgt:⁴

*"De kantonrechter is van oordeel dat [eiser] in strijd heeft gehandeld met de op grond van art. 6:2 lid 1 BW op haar rustende verplichting om zich overeenkomstig de eisen van de redelijkheid en billijkheid tegenover [gedaagden] te gedragen. [eiser] heeft onvoldoende rekening gehouden met de belangen van [gedaagden], die meermaals hebben aangegeven door een bijzondere situatie in geldproblemen te verkeren en diverse malen hebben verzocht om de kosten niet te laten oplopen.
(...)*

*De kantonrechter is van oordeel dat van een verhuurder van sociale huurwoningen mag worden verwacht dat zij een huurder die daarom vraagt ook zelf een voorstel doet als zij de diverse verzoeken van de huurder kennelijk niet concreet genoeg vindt.
(...)*

Gelet op de hiervoor genoemde omstandigheden acht de kantonrechter het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar dat [eiser] de buitengerechtelijke incassokosten en de proceskosten verhaalt op [gedaagden]. De kantonrechter zal daarom de gevorderde buitengerechtelijke incassokosten afwijzen en de proceskosten compenseren, in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt."

De hiervoor genoemde uitspraken zijn mooi, maar wel uitzonderlijk. De LOSR verwacht dat dit na de voorgestelde wetswijziging niet anders wordt, vanuit de gedachte dat de debiteur ook na de wetswijziging geen recht op een betalingsregeling heeft. Er is weliswaar nu en na invoering van dit wetsvoorstel geen recht op een betalingsregeling, de schuldeiser mag geenodeloos kosten maken door te snel te dagvaarden.

De LOSR vindt dat wanneer een schuldeiser in strijd met de redelijkheid en billijkheid handelt door niet bereid te zijn een (passende) betalingsregeling te treffen in de kosten van de procedure moet worden veroordeeld. Art. 237 lid 1 Rv bepaalt onder meer het volgende:

³ Rb Limburg 10 maart 2021, [ECLI:NL:RBLIM:2021:2203](#).

⁴ Rb Gelderland 29 juli 2022, [ECLI:NL:RBGEL:2022:4095](#).

De partij die bij vonnis in het ongelijk wordt gesteld, wordt in de kosten veroordeeld. De kosten mogen echter geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd tussen echtgenoten of geregistreerde partners of andere levensgezellen, bloedverwanten in de rechte lijn, broers en zusters of aanverwanten in dezelfde graad, alsmede indien partijen over en weer op enkele punten in het ongelijk zijn gesteld. Ook kan de rechter de kosten die nodeloos werden aangewend of veroorzaakt, voor rekening laten van de partij die deze kosten aanwendde of veroorzaakte.

De LOSR vindt dat aan deze bepaling moet worden toegevoegd dat het niet willen treffen van een (passende) betalingsregeling aangemerkt wordt als het nodeloos aanwenden of veroorzaken van kosten, zodat de rechter kan beslissen dat de proceskosten voor rekening van de schuldeiser blijven.

Alleen dan is sprake van een evenwichtig wetsvoorstel, waarbij gestimuleerd wordt de invordering minnelijk op te lossen en daardoor de kosten laag te houden. Het treffen van een betalingsregeling door de rechter moet een uitzondering blijven.

Met vriendelijke groet,

André Moerman
Voorzitter signaleringscommissie LOSR

Lex Staal
Directeur Sociaal Werk Nederland